

НАПРЯМ 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРОБАЦІЇ ТА МЕДЕАЦІЇ

ДМИТРЕНКО Н.А.

АСПРАНТКА, ВИКЛАДАЧ ІСТОРИКО-ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
М. ХЕРСОН, УКРАЇНА

МЕДІАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Поняття «медіація» в Україні вже існує досить довгий час в певних професійних колах і застосовується на практиці, але все ж воно не набуло значного розповсюдження, адже громадяни не достатньо обізнані з процедурою та поняттям медіації.

Наразі наші суди не справляються з тією кількістю справ, які до них надходять. Проведення у справі може тривати роками, судові вироки часто не виконуються, а рівень довіри до судової системи є дуже низьким. Тому саме зараз медіація має не аби які перспективи для розвитку в Україні. Щоб це сталося, потрібно подолати проблеми, які існують в медіації зараз.

Метою статті є визначення основних проблем впровадження медіації в Україні та перспектив її розвитку.

Перш за все необхідно визначити, що ж таке «медіація».

Медіація (англ. mediation – посередництво) — вид альтернативного врегулювання спорів, метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб вони самі змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси і потреби усіх учасників конфлікту[1].

Визначаючи поняття медіації, не можна не погодитися з висновком Калашникової С. І. про те, що характерні риси медіації полягають в наступному: «1) медіація - це самостійний спосіб врегулювання правового спору; 2) медіація - це позаюрисдикційний спосіб врегулювання правового

спору; 3) учасниками медіації є сторони спірних правовідносин і медіатор. До особливих ознак медіації можна віднести те, що її зміст складають два компоненти: переговори сторін і діяльність медіатора. Таким чином, медіація – це самостійний позаюрисдикційний спосіб врегулювання правового спору шляхом переговорів сторін за сприяння нейтральної особи - медіатора» [2, с.75-76].

Тобто медіація є одним з альтернативних способів врегулювання суперечок, ефективність якого надзвичайно висока у всіх країнах, в яких введено цей інститут.

Передумови існування та розвитку медіації в Україні вже передбачені інститутами мирової угоди та позасудового вирішення спорів Цивільного процесуального кодексу, Господарського процесуального кодексу, окремими положеннями законів «Про міжнародний комерційний арбітраж», «Про третейські суди» і «Про порядок вирішення трудових і колективних спорів», а також Кримінальним і Кримінальним процесуальним кодексом, де передбачено примирення потерпілого і правопорушника в певних категоріях справ.

Медіація має багато переваг як для держави в цілому, так і для окремих громадян.

Переваги медіації для держави:

- розвантаження судової системи;
- розвантаження виконавчої служби судових рішень;
- зниження рівня корупції.

Переваги медіації для простих українців:

- економія часу і грошей;
- можливість сторонам самим контролювати процес;
- можливість отримати рішення, яке задовольняє всіх.

Але не дивлячись на ряд беззаперечних переваг існують проблеми активного впровадження інституту медіації в Україні. Серед основних з них можна виділити такі:

1) недовіра до підходу як такого і до послуги зокрема. Українці все ще дуже не довірливі один до одного. Тому, багато хто буде скептично ставитися до основного параметру медіації - нейтральності посередника і конфіденційності процесу;

2) низька культура ведення переговорів (зокрема, й через низький рівень довіри), що зводиться до маніпуляцій і обману як основних інструментів досягнення цілей. Ці інструменти зазвичай заважають в процесі медіації;

3) обмежене коло справ, в яких може застосовуватися медіація. Медіація застосовується в цивільних, господарських, трудових, сімейних спорах. Дискусійним є питання адміністративних справ (оскільки стороною завжди виступає орган публічної адміністрації, якому диспозитивність у правовідносинах взагалі не властива) і кримінальних. У них медіація не може бути складовою судового процесу;

4) медіація може допомогти зберегти відносини і вирішити болючі питання, але в умовах переважання короткострокової вигоди над довгостроковими відносинами і репутацією в сучасному українському суспільстві, її застосування має багато практичних обмежень;

5) і, найголовніша проблема, вирішення якої могло б розв'язати майже усі інші проблеми – це відсутність нормативного регулювання медіації. Зараз в Україні існує два альтернативні законопроекти «Про медіацію в Україні», які в певній мірі розв'язують ці питання. Зокрема, обидва законопроекти по-різному визначають поняття медіації [3].

Прийняття закону «Про медіацію» було б безумовною перевагою. Це б збільшило довіру до процесу медіації, встановило б загальні вектори його розвитку.

Тож, можна з упевненістю сказати, що медіація має серйозні перспективи для розвитку в Україні. Основною характеристикою медіації, її принциповою відмінністю від судових процедур, є простота, відсутність формалізму, гнучкість, а головне - економія часу і коштів, вона здатна

вирішити проблеми, що стоять перед правовою системою України. Її застосування буде широко сприяти демократизації суспільства і становленню верховенства права, а для цього необхідно подолати ті проблеми, які наразі існують.

Література:

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Медіація8F>
2. Калашникова С.І. Медіація в сфері цивільної юрисдикції. - М., 2011. - 304 с.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України
[//http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=39689](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=39689)